СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 256. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 3 листопада 1933. VOL. XLI. No. 256. Jersey City, N. J., Friday, November 3, 1933. THREE CENTS.

ПІДПРИЄМЦІ ХОЧУТЬ САМОУПРАВИ ПІД „НАЙРОЮ"

ВАШИНҐТОН.—В кругах підприємців, що стоять близько федерального уряду, виринула думка, щоби з федерального уряду зняти тягар нагляду над виконуванням кодексів та перенести цілий цей тягар на раду промисловців, яка виконувала би кодекси в рамках „Найри", але самоуправним способом.

Цей плян підняв публично Джерард Своп, президент Ґенеральної Електричної Компанії і член дорадчої промислової ради „Найри". З тої причини загально думають, що хоча проект виринув з приватних жерел, він має повне одобрення урядових кругів.

ФОРД ПРИЗНАЄ ПРАВО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБІТНИКІВ, АЛЕ...

ВАШИНҐТОН. — Фордове підприємство дало відповідь на домагання півтори тисячі страйкуючих робітників автомобілевої фабрики в Еджвотері, Ню Джерзі. В своїй відповіди підприємство признає робітникам право переговорювати за умови праці, себто признає юнію, але відкидає домагання робітників, щоб найнижча заплата виносила 5 долярів на день.

СТРАЙКУЮЧІ МАЙНЕРИ НЕ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО РОБОТИ; ХОЧУТЬ БАЧИТИ РУЗВЕЛТА.

ЮНІОНТАВН (Па.). — Юнійні майнери з повіту Фаєт, котрі страйкують проти сталевих підприємств, не послухали приказу майнерської юнії вертатись до роботи, а замісць цього віднеслися до президента Рузвелта з просьбою авдієнції, щоби розповісти йому про свою боротьбу.

Цю постанову принято на зборах провідників місцевих льокалів юнії, які кажуть, що вони представляють 15,000 майнерів. Декотрі лідери кажуть, що майнери вернуться до роботи, як їх представники почують з власних уст президента просьбу вертатись до роботи.

НОВИЙ ПЛЯН "НІМЕЦЬКОГО ДНЯ".

НЮ ЙОРК. — Німецька організація "Стюбен Сосаєті оф Америка" підняла думку відсвяткувати 250-літню річницю німецької іміґрації в Америці "німецьким днем".

Як відомо, подібне свято, проєктоване "Обєднанням Німецьких Товариств" у Ню Йорку, заборонив міський меймор О'Браєн.

СТУДЕНТИ ЗА МИР.

НЮ ЙОРК. — Двіста студентів Колюмбійського університету, які представляють кождий відділ цеї школи, постановили на своїх зборах піти всіми способами проти можливої війни. Вони зобовязалися резолюцією відмовити на випадок всякого послуху департаментови війни.

Делеґатів на ці збори вибирано в цей спосіб, що кожда десятка студентів, яка підписала пацифістичну петицію, вибирала одного делеґата.

ЗАХІДНІ ФАРМЕРИ ВСПОКОЮЮТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Рейні, предсідник палати послів, виступив проти заяви сенатора Дикисона, начебто західні фармери були всі невдоволені з „Найри". На основі своєї подорожі літаком по західних стейтах, Рейні заявляє, що фармери не є що правда, вдоволені зі свого положення, але вони довіряють президентови і його політиці. „Спікер" дає до зрозуміння, що подібні критики походять з кругів завзятих республиканців.

ВАЖНЕ ДЛЯ МАЙНЕРІВ НАУКОВЕ ВІДКРИТТЯ.

ТОРОНТО (Канада). — Місцева газета „Торонто Іннінґ Телеграм" подає з Лондону вістки, що відомий учений, д-р Ф. Ґ. Бантинґ, звісний з відкриття інсуліну, зробив ще одно відкриття, яке може вратувати життя тисячам людей.

Відкрив він саме середник на „сілікозіс" — недугу, яку викликує більша скількість „сіліки" в повітрю. Ця „сіліка" знаходиться в повітрю в маленьких кришталиках, головно в копальнях. Через віддихання повітрям, переповненим цею „сілікою", людина занепадає на недугу легенів, яка проявляється спершу подражненням віддихання, а далі переходить у сухоти, які часто кінчаться смертю.

Це відкриття буде мати велике значіння для копальняних підприємств, які мусіли оплачувати відшкодування за такі занедужання, а тимсамим зменшить кошти продукції ріжних металів. Щоби протиділати наслідкам вдихання „сіліки", деякі підприємства завели були в себе примусове виставлювання робітників на ділання штучних промінів, під якими перебування кілька мінут значило стільки, що перебування на світлі сонця цілий день.

ЩЕ НЕ ВІЛЬНО СПРОВАДЖУВАТИ АЛЬКОГОЛЮ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент скарбу остерігає імпортерів, що заборона спроваджування алькогольних напитків зза границі далі ще обовязує, поки не буде знесений прогибіційний закон та звязана з ним заборона імпорту алькоголю.

ЗАВІЗ СЕКВЕСТРАТОРА ДО СРСР.

Секвестратор Іван Міговський у селі Міхалівка (Віленщина) наложив кілька секвестрів за податки, а потім найменою фірою казав себе везти до прикордонного села Жарки. Як вечором приїхали в якесь село, візник казав секвестраторови висісти, а сам хотів утікати. Та тутже прискочили до воза два большевицькі вояки й арештували секвестратора та візника з возом. Забрали їх до села Маринівка та придержали їх як арештованих кілька днів. Щойно, як вияснилося, що секвестратора вивезено з пімсти за екзекуцію, відставили його й візника до польського кордону.

ВСЮДИ ОДНАКОВО.

Як повідомляє черновецький „Час", з новим шкільним роком румунська шкільна влада перенесла багато українських учителів з їх дотеперішних посад, не зважаючи на те, що цим руйнують людей і їхні родини. Так перенесено з Ленківців учительку Анну Василовську, що має 27 літ служби, мешкаючу в Чернівцях, де має доньку в школі. Вона воєнна вдовиця. Також перенесено з Ленківців учительку Анну Кракалію до Гатної (Дарманешти). Кракалія учителювала в Ленківцях 14 років, має обовяз кн супроти своїх дітей та має 29 літ служби. Дальше перенесена з Ленківців до Маморниці вчителька Стефанія Губка-Безбородько, що має 29 літ служби, четверо дітей у школі, чоловіка настановленого в Чернівцях і сама мешкаюча в Чернівцях, голова товариства „Жіноча Громада", діяльна членкиця соціяльної опіки міста Чернівців. На все те не зважали інспектори й на закон забули, який каже: жінка має бути на посаді, де її чоловік. Згадатиб, що на місце п. Безбородько іменована вчителька Нягу, Румунка, котра має всього 3 роки служби.

ДОБРИЙ ЛІК НА РЕВМАТИЗМ.

Наш нарід уже давно жиє в тій вірі, що дуже добрим ліком на ревматизм є ужалення пчоли. Недавно відбулася в Лондоні пчолярська виставка й один славний англійський пчоляр у відчиті ствердив, що їдь пчоли є дійсно ліком на ревматизм. Він сам сильно терпів на ревматизм, але принагідно вжалили його принайменше сто пчіл і від того часу він здоровий як дуб. Лікування безумовно не дуже приємне, але — як видно — помагає. У Відні переводить подібні досліди теж один лікар, який заложив у тій цілі пасіку, щоби могти збирати їдь пчіл. Йому вдається на місяць зібрати 25 літрів тої їдли.

ТАК ТРЕБА.

У Віленщині, в селі Докшиці, якийсь Григорій Пушкарів заложив секту, що покланялася чортови. Пушкарів вирізьбив чорта з дерева і звербував кількох селян, що молилися до цього ідола. Люди з сусідніх сіл, занепокоєні цим фактом, напали на хату Пушкарова, винесли витесаного з дерева божка на вигін і там його спалили. Пушкарова разом з членами цеї „чортівської секти" прогнали з села.

ПОМЕР НА ВІСТКУ ПРО СМЕРТЬ СИНА.

Коло Камяниці (близь Ужгорода) побилися два малі хлопці й один з них, Олич Федор, зараз на місці помер. Як про це донесли батькови померлого, що був у сусіднім селі, цей дістав удар серця й умер.

ПОЗБУЛАСЬ ДІТЕЙ.

Одна жінка привела свої дрібні діти до Ужгороду, лишила їх на площі Масарика під одними воротами й відійшла. Діти зачали пищати за мамою, але мами не було ніде. Поліція мусіла забрати діти і віддала їх Товариству Охорони Матерей і Дітей. Несовісної мами не вдалося ще досі віднайти.

ПОЛІЦІЯ НА ХРАМОВІМ СВЯТІ.

На передодні храмового свята Преображення Господнього в монастирі ОО. Василіян у Підгірцях зібралося поважне число прогульковців зі Золочева і повіту на історичнім Плісниську. Місцевий парох о. В. Пришляк пояснював присутним історичні місця і руїни. — На приказ поліції, яка приїхала з Золочева, мусіли прогульковці розійтися.

ВИБУХ У ФАБРИЦІ ПОРОХУ БІЛЯ РАДОМУ.

На терені польської державної фабрики пороху в Пйонках коло Радому наступив сильний вибух. Внаслідок вибуху згинули три робітники, пять робітників були важко, а кільканацять лекше ранені. Гук вибуху було чути далеко довкруги. Причини вибуху досі не стверджено.

ЖАХЛИВА РОДИННА ТРАГЕДІЯ.

В Сколім у мешканні дистаря Франца Тучинського розігралася жахлива траґедія. Іменно 21-літній його син Карло, епілептик, дістав атаку шалу і поранив тяжко ножем батька й матір, а з черги в намірі самогубства пробив собі грудну клітку. Стан Марії Тучинської, яку перевезли до шпиталю, безнадійний.

ЖІНКИ ДІСТАЮТЬ ЛІТЕРАТУРНІ НАГОРОДИ.

Всі три літературні нагороди, які роздають у память американського письменника О. Генрі, признано жінкам.

І НА СЕЛІ НЕ МОЖНА ВЖЕ ЛЮДЕЙ ДУРИТИ.

Краєвий уряд в Ужгороді розвязав читальні товариства імени А. Духновича в Новоселиці, Люмшурі і Дубриничу, бо вони не проявляли ніякої діяльности.

„СИНІВСЬКА" ТЕЛЕҐРАМА ДО МИТР. ДЕНИСА.

З відпусту в Холмі дня 21 вересня вислали до митрополита Діонізія телеґраму, в якій зібрані вірні і духовенство складають митрополитови „синівську вдячність за оборону православної церкви і її майна". „Бажаючи найліпшого здоровля, просимо видержати на цьому становищі". Підписали: єпископ Сава, протоєрей Грушко й Александер Рочняк. Не сумніваємося, що митрополит Діонізій видержить на становищі дотеперішнього „оборонця" православної церкви, в додатку, коли його про те так дуже просять. Що дотеперішнє становище українському народові лізе боком — це інша справа.

ВИБИЛИ ВІКНА.

В селі Ківерцях луцького повіту вже вдруге невідомі справці вибили шиби в місцевій народній школі і в помешканні управительки школи, п. Гудемчукової. Другого дня ввечір у томуж селі вибито шиби в домі селянина Левка Ліхтанського, голови Кружка „Сільського Господаря" і члена управи української кооперативи.

ЩО ДАЮТЬ СЬОГОДНІ СТУДІЇ.

У Варшаві на вул. Кармеліцькій упала на землю та втратила притомність якась жінка в середньому віці. Лікар устійнив, що жінка впала знеснажена голодом. Виявилося, що жінка ця, хоч була дуже лихо одіта, належить до інтеліґенції. Зве́ться Леопольда Комет і що є доктором медицини й фільософії. Давніше працювала в Катовицях, але там утратила посаду і прийшла пішки до Варшави, де шукала праці, але не могла її знайти. Довкруги неї зібралися багато цікавих прохожих, які зарядили збірку, але Кометівна заявила, що милостині не прийме, хіба працю в якійнебудь постаті.

ПРИВЯЗАВСЯ, ЩОБИ НЕ ВТЕКТИ ПЕРЕД СМЕРТЮ.

На залізничому шляху біля Люблина положився сумерком на залізничних рейках якийсь мужчина саме тоді, коли надїжджав особовий поїзд. Кілька хвилин після цього паровіз відтяв самогубникови голову. Підчас слідства виявилося, що це 34-літній Франц Москаль зі села Петрівка, пов. Люблин. Москаль привязався грубим шнуром до рейок, щоби не втекти зі страху, коли надїде поїзд. Причиною самогубства була нужда, у яку попав Москаль після того, як утратив працю.

ПОЖЕЖА ЗНИЩИЛА ЦІЛЕ СЕЛО.

В селі Ґжимала Пасвіська коло Кельц вибухла цими днями пожежа, якої жертвою впало ціле село. Загалом згоріло 70 хат, 40 стодіз і біля 100 інших будинків. Дуже великі шкоди є теж між живим інвентарем, бо вогонь поширився так скоро, що в багатьох випадках годі було випустити худобу з хлівів та обор. Між тими, що намагалися ратувати свій дорібок, є багато важко попарених. Кількасот осіб тáборять тепер під голим небом, дожидаючи помочі.

УКРАЇНСЬКІ ІНВАЛІДИ ПОТРЕБУЮТЬ НЕГАЙНОЇ ПОМОЧІ

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Українське Товариство Допомоги Інвалідам знайшлося в дуже скрутному положенню, бо не має потрібних фондів на ренти і ліки для інвалідів, яким Польща відмовила всяких допомог і які є здані на допомогу, зложену українським народом.

По цілім краю заряджено негайні збірки на ратунок інвалідів.

ДОНОСЯТЬ ПРО СМЕРТЬ СЕРГІЯ ЄФРЕМОВА.

ПРАГА (Чехословаччина). — Кажуть, що одержано відомости з Радянської України, що помер десь на засланні Сергій Єфремів, відомий критик і історик української літератури. Єфремова, колишнього члена Української Академії Наук, засудила московсько-большевицька влада на Україні у процесі „Спілки Визволення України" на 10 літ тюрми. Від того засуду і вивезення Єфремова з України нічого про нього не було чути.

Покищо нема потвердження цеї вістки.

КУЛЬТ ЛЕСІ УКРАЇНКИ.

ЛЬВІВ. — Виринула серед українського громадянства думка спопуляризувати серед найширших верств постать Лесі Українки так, як це сталося з постатями Шевченка і Франка. Піднеслися теж голоси, щоб ідеї, які пропаґує Леся Українка в своїх творах, дійшли до широких селянських і міщанських мас.

ПРИСУД ЗА НАПАД НА ТРУСКАВЕЦЬКУ ПОЧТУ.

ЛЬВІВ. — Польський суд засудив знову 4 молодих хлопців за приналежність до ОУН і за напад на трускавецьку почту, а то: Петра Лоцуняка на 8 літ тюрми, Михайла Лабівку на 9, Миколу Ількова на 8, і Михайла Петрова на 4 роки.

Всі підсудні приняли присуд спокійно.

ЧИМ ЖУРИТЬСЯ ПОЛЬЩА.

ЛЬВІВ. — „Век Нови" підкреслює, що Польщі прибуває кождого року коло пів міліона людей. Але, на жаль, цей прибуток іде на некорить Польщі, бо найбільше родиться на землях непольських, головно українських.

ПОМЕР СЛАВНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МАЛЯР.

МИРГОРОД (Велика Україна). — Помер Опанан Юрович Сластіон, славний український маляр, сам син маляра, роджений 1855 р. в Таврії. О. Сластіон залишив кілька тисяч малюнків.

Усе своє життя присвятив він українському мистецтву і радів, що дожив до тої хвилі, коли це мистецтво почало завойовувати собі щораз поважніше місце між мистецтвами великих народів. Він виховав сотні культурних робітників, інколи першорядних майстрів.

ЛЕСЬ КУРБАС ПІДЕ ПІД СУД.

ХАРКІВ (Радянська Україна). — Лесь Курбас, відомий на цілу Радянщину режісер і довголітній директор театру „Березіль", піде під суд за „ухили". Йому закидає московська влада на Україні, що він за останні 4 роки робив щораз більші „ухили" і згрішив проти принципів пролетарського мистецтва, зясованих Леніном. За ці „ухили" Курбаса поставлять перед суд.

Це обвинувачення звернене проти людини, яку навіть большевицько-московські окупанти України вважали „своєю". Курбаса відзначено за заслуги для пролетарського театру, а тепер судитимуть як українського „контрреволюціонера".

Курбас походить з Галичини.

НАЦІ ОПАНОВУЮТЬ ПРЕСУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Накладня Ульштайна, відоме як найбільше в світі газетярське й книжкове підприємство, перейшло вже в цілковиту контролю наців. Видавництво дає працю яким 8,000 особам. З редакційних і інших важніших посад унунено відразу всіх Жидів. Підприємство вартує коло 60,000,000 марок. Видає у самім Берліні 4 денники, з яких один має до одного міліона денних читачів, а крім того ріжні тижневики, місячники й ілюстровані журнали.

РОБІТНИЧА ПАРТІЯ ГОРОЮ.

ЛОНДОН. — В муніципальних виборах осягнули кандидати Партії Праці велику побіду над консерватистами. Точного висліду виборів ще нема.

ЦЕНЗУРА НА АРАБСЬКУ ПРЕСУ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина). — Арабські ґазети застрайкували зприводу гострої цензури, яку наложено на них за їх критику колонізації Палестини Жидами.

НОВЕ БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ГАСЛО.

МОСКВА (Росія). — Большевицькі лідери шукали найкращого гасла, яке хочуть видвигнути в 16 річницю большевицької революції. І знайшли. Ось воно: „Імперіялістична Японія готується до протисовітської провокації. Робітники, селяни і жовніри червоної армії! Бороніть Совіти".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110. of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ФОРД СТАЄ В РЯД

Шукаючи розвязки теперішньої кризи в Америці, федеральний уряд перевів у конґресі закон про відбудову краю. Розуміючи добре, що без робітників урядови буде трудно щось зробити, уряд постарався, що цей закон виразно признав право робітників до орґанізації.

Це признання не було на руку підприємцям, які стояли за „отверту шапу", та підприємцям, які признавали робітничу юнію, але тільки тоді, як підприємці могли її контролювати, себто так звану компанійну юнію.

Ці підприємці становили велику силу. Велика частина вуглевого промислу не признає юнії. Сталевий промисл увесь протиюнійний. Електричний промисл теж проти юнії. Ці три ділянки це справжні великани в загальному промисловому життю краю.

Недавно тому президентови Рузвелтови вдалося при помочі спеціяльного натиску заставити сталевих підприємців признати кодекс, а рівночасно признати право робітників до орґанізації. Признати це мусів також електричний промисл. Найзавзятіший опір ставив автомобілевий промисл, а головно „король автомобілів", Генрі Форд.

Форд здавна займав в американському автомобілевому промислі спеціяльне становище. Завдяки тому, що він колись почав платити 5 долярів кождому робітникови, коли іншим фабрикам щось подібного й не снилося, його загально вважали приятелем робітників. Ця опінія була така сильна, що йому даровано не тільки вмішування в приватні й родинні справи робітників, але й безпощадну ворожнечу до робітничої орґанізації. Коли федеральний уряд і конґрес заявилися за признання права робітникам до орґанізації, Форд станув на становищі, що йому ніхто не сміє диктувати в його фабриці.

Та американський уряд знайшов спосіб показати Фордови, що й він мусить числитися з потребами краю. Уряд ударив Форда по кишені, відкинувши його пропозицію на конкурс щодо закупна авт для уряду. Контракт з урядом міг дати Фордови замовлення на півтретя тисячі авт, отже поважний контракт, за втрату якого навіть і Форд може чіхатися в голову. Форд побачив, що навіть автомобілевий король не може легковажити собі уряду, і заявив готовість предложити „Найрі" звіти з умовин праці, як цього домагається автомобілевий кодекс.

Америка може тепер радуватися з того, що своєю опозицією та своєю здачею Форд на прикладі показав американському народови, що й найсильніший підприємець не може встоятися проти американського уряду, коли цей пробує зробити щось корисного для всього краю.

ШКІЛЬНА АКЦІЯ ОУН НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

(УП) На Західній Україні розпочала ОУН ведення шкільної протипольської акції. Польська преса має заборонено щонебудь подавати про цю акцію, а українська преса подає лише дуже короткі вістки про те, як вона переводиться.

Наш кореспондент доносить про хід цієї акції отсе:

Бережанщина: З 25. на 26. вересня нічю і в наступних по них днях розкинено масово по селах Бережанщини летючки та відозви ОУН, друковані або биті на цикльостилю, як також пропаґандивні брошури. Появились вони між іншими в таких селах: Ценів, Вибудів, Бишки, Потік, Куропатники, Конюхи, Вимислівка, Олесин, Золочівка, Медова, Каплинці, Жоневка, Потутори, Вербів і Лісники. Кромі того в тих же днях виконано цілу низку саботажних актів, звернених проти польських шкіл на українській землі і по українських селах. У вичислених селах поскидувано з польських шкіл вивіски, внуврі шкіл понищено всякі польські написи й образи, а замісць них на видних місцях появились тризуби й написи пером, фарбою, крейдою, або таки вириті в стінах, такого змісту: „Хай жиє ОУН!"— „Геть з ляцькими школами" і т. п. Учителям Полякам та хруням повибивано шиби у вікнах. В кількох селах, як нпр. у Вербові і Ценеві, знищено дотла шкільні уряджения. А в деяких селах незнані ближче люди скликали діти на пасовиська й майдани поза селами, вчили їх співати революційні пісні, аґітували проти польських шкіл та роздавали летючки ОУН, призначені для дітей. Великий вплив аґітації й летючок помітний тим, що в деяких околицях діти відмовилися вчитись у школах по польськи.

В цілому повіті ляцька влада зарядила по школах і взагалі по селах численні варти для охорони шкільних будинків та інших обєктів. Нпр. одно тільки село Криве, не дуже то велике, виставляє 136 вартівників. Через це селяни дуже озлоблені на Ляхів. Велику, як на таку малу місцевість, скількість поліційних шпіцлів значно збільшено. Всюди великий рух. Поліція розїжджає по селах фірами, автами, мотоциклями, роверами, а то й пішки часто ходить. В місті Бережанах і по всіх селах переведено масові арешти й ревізії. По селах арештують пересічно 10 до 50 селян на село. Так нпр. у селі Ценеві арештовано щось 40 сільських хлопців. До сіл Вербів і Рибники виїхало вже військо на пацифікацію. У Вербові бють людей і нищать селянське майно реквізиціями. До села Конюхи стягають арештованих в околиці хлопців і там бють їх. Між іншими вивезено туди арештованого в Бережанах ґімназійного ученика Михайла Вербовецького і там його тортурують. До Конюх спровадили Ляхи спеціяльний відділ вправлених у биттю шпіцлів і поліцаїв, якими командує відомий з пацифікації польський шпіцель Врублєвський. До окружної тюрми в Бережанах привозять цілими ґрупами покованих і побитих людей. На всі села, які беруть участь у протизайманцицькій акції, наложено високі контрибуції в формі кар і відшкодовань.

Не дивлячись на ворожі репресії, шкільна акція ОУН розбурхала життя і поставила його під знаком зорґанізованої революційної боротьби цілих мас населення, без огляду на вік і пол. Тільки ундівські посли типу О. Яворського ломлять руки, товчуться всюди та взивають населення до спокою, бо це все, мовляв, „провокація" і т. п. Але їхні заклики безсумнівні.

Вбивство поліційного доноощика в Підгаєччині: В Підгаєччині вбито поліційного доносщика Скаскова. День перед убивством він побачив, як роздавано дітям летючки ОУН. Він зараз же кинувся був між дітей і почав відбирати летючки. Всі заніс на поліцію. Коли вечором він сів до вечері, хтось стрілив до нього крізь вікно. Куля прошила голову наскрізь.

Нижанковеччина: В Нижанковеччині розкинено летючки ОУН дня 24. 9. Рівночасно позривано в багатьох селах польські вивіски зі шкіл. У відповідь на це скріплено постерунки поліції в Нижанковичах і околиці, але проте акція треває дальше. Найсильніше проявилась акція в таких селах: Полдовичі, Корпаничі, Колковичі, Дроздовичі, Акапаничі, Тисова, Вільшани, Мільнів, Красичі та інші. Перевели численні труси й арешти, зокрема в селі Красичі. Між іншими заарештовано маленьку сільську дівчинку, яка мала в шкільній торбинці відозву ОУН. На запит поліції, звідки вона її взяла, відповіла, що знайшла під школою. Коли поліцаї їй погрожували, то вона відповіла що арешту не боїться та що нічого більше не скаже. Майже по всіх селах понищено польські вивіски на школах, а в школах портрети Мосціцького та Пілсудського.

Радехівщина: В селі Куликові невідомі люди зняли з громадського будинку велику польську фану, яку там вивішено з приводу свята Собєського. Поліція веде слідство. В селі Стифківці поліцай влетів до хати, де зібрались були сільські хлопці, та почав був здирати тризуби. Хлопці делікатно вивели його з хати і трохи потурбували. Ледви зайшов на постерунок. Поліція веде в тій справі слідство.

Яворівщина: В повіті розкинено масово летючки ОУН нічю з 24. на 25. вересня. В ввязку з тим перевела поліція масові ревізії. Переведено ревізії в Теодора Манькова, Володимира Манька, Володимира Грабовського і в інших. Не знайдено нічого. Проте заарештовано 29. 9. Семена Менду, В. Грабовського, Остапа Линду і Т. Манькова. Закутих відставлено до тюрми в Яворові.

Щиреччина: В численних селах порозкидувано летючки ОУН та поздирано зі шкіл польські написи, як також понищено польські герби та портрети.

Дрогобиччина: В селах Ріпянці, Опарі, Довге, Літиня та інших поздирано польські написи, а діти не хотять по школах відповідати вчителям по польськи. В школах понищено польські потрети, а хруням повибивано вікна. З того приводу арештовано багато сільських хлопців. 23. 9. в селі Ріпчицях здерто вже третій раз польські державні герби зі школи і всіх трафік. У Мединичах перевела польська поліція численні арештування та ревізії. Хлопців з села Ріпянець побито на поліції в нелюдський спосіб. Побиті: Н. Гнатів, М. Верницький, М. Кузик, С. Воробель — усі з Ріпянець. З села Літині побито: О. Положиня і М. Панькова. З села Опарів побито: Г. Піпова і Г. Стецькова. Всіх побитих відвезено до тюрми в Стрию.

Сокальщина: Нічю 25. 9. знищили невідомі справники таблицю і образ „круля Собєського" на будинку вчительської семинарії. Поліція арештувала учеників семинарії В. Здановича і Боринця і ремісника Садовського. Останнього по переслуханні випущено на волю. Тої ночі вибив хтось шиби в мешканнях учителів і по школах у селах Горбкові, Комареві, Мові та кількох інших. Арештовано багато селян. Крім вище згаданих сіл виконано щось подібного в селі Лучиці. В селі Поториці діти відмовились говорити „нєх бендзє похвальони", не хочуть молитися по польськи та не дозволяють молитись по польськи навіть польським дітям. У школах не співають польських пісень та проганяють зі свого гурта польські діти. Один ученик, спеціяльно змушуваний учителькою до повторювання за нею слів „нєх бендзє похвальони", відповів: „то нехай вам бендзє", а другий на замітку вчительки, що тут не українська школа, відповів: „То українська буде. Я так хочу, тут Україна". В селі Вовавчині замкнули діти вчителя до виходка і обкидали камінням. Також у селі Сільці і в інших діти виступають чинно проти польської школи. Майже по всіх селах Сокальщини розкинено масово летючки. Староство зарядило по селах карну варту: по 5 людей в кождому селі.

(Конець буде).

ЗАКАРПАТСЬКИЙ НАШ БРАТ

просить нас вислати йому українську книжку, яка понесе просвіту між села Закарпатської України. Про висилку повідоміть редакцію „Свободи", а висилайте на таку адресу:

"Proswita,"
Uzhorod, P. Rus,
C. S. R., Europe.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

НІМЕЧЧИНА СЛІДАМИ РОСІЇ.

Мартін Плетль, бувший голова німецького союза кравецьких робітників та голова міжнародного союза кравецьких робітників в Амстердамі, приїхав до Америки на низку відчитів про стан робітників у Німеччині.

Він говорив про зріст антинацістичного руху в Німеччині. Є це рух наскрізь підземний, себто скритий, бо уряд переслідує всякі ненацістичні організації. Противники націзму поширяють революційну літературу. Знаючи, які тяжкі кари ждуть їх за теке поширювання, вони придумують деколи справді хитрі способи, як наприклад вліплювання революційних відозв у телефонічні книжки, провідники по містах, через всування наліпок у пачки папіросок, тощо.

Дивно робиться людині, коли читати ці факти. Це звучить немовби донесення з Росії.

Донедавна німецькі робітники вважали себе нездібними на таку скриту роботу. Задивлені в батьківський уряд, вони ждали всього від нього, або від своєї законної роботи, дозволеної урядом. Змінені умовини, як видно, викликують нові рухи, а змінена ситуація викликує зміну політики.

ВАГА ПРОТЕСТУ.

Цікаві думки для людей, зацікавлених у боротьбі проти жорстокостей, піднято на нюйорській конференції жидів і християн у справі антисемітизму в Німеччині. Джан Ляфарж, співредактор католицької ґазети „Америка", думає, що протести в Америці проти переслідування Жидів у Німеччині значили би багато більше, якби Американці протестували щиро проти лінчу Муринів у південних стейтах.

ХТО ВИНЕН ЗА НЕГРАМОТНІСТЬ МУРИНІВ?

У Ню Йорку відбулася конференція рас, скликана міжцерковним комітетом. Між іншим говорено про неграмотність Муринів та про способи, як їй зарадити. Один з муринських провідників виступив з відчитом, у якім доказував, що за неграмотність Муринів винувате відділювання Муринів від білих, ведення окремих шкіл для Муринів, а окремих для білих, та недбання за муринські школи.

Упередження до раси викликує муринську неграмотність.

ПОГОРДЖУВАНІ МУРИНИ Й ШКОЛА.

По прочитанню перебігу цих дебат та довгої дискусії над питанням, як муринській неграмотности зарадити, читач на своє здивування побачить, що страшна неграмотність Муринів виносить аж 16 процентів. Себто на кожду сотню Муринів, які вже могли би вміти читати й писати, 16 цеї штуки не вміють. Це є багато нижчий процент, ніж у деяких іміґрантських білих груп, які дивляться з погордою на Муринів, але зі своєї неграмотности собі нічого не роблять.

І ТУТ Є ДВА ПОГЛЯДИ.

Французький нарід справляє жалобу з приводу втрати великого чоловіка. Є ним Поль Кальмет, войовничий противник щеплення віспи.

Як відомо, щеплення проти віспи вважається таким добрим ліком на цю заразливу недугу, що в багатьох краях кожда людина обовязана нащепитися проти віспи.

Смерть Поля Кальмета пригадує людям, що й у цій, на зверх такій доказаній справі, є два погляди. Кальмет був провідником цілого руху громадських діячів, котрі думають, що щеплення не повинно бути практиковане.

С. Кравчинський.

В ТЮРМІ НАРОДІВ

(Оповідання).

(7)

— Ні, не знаю! Перший раз чую від вас.

— Коли так, то я не желаю вам, щоби ви колись мусіли довідатися у своїй власній потребі.

— Я всеж таки хотіла би знати.

— Він мовчав. Не пояснив їй, бо утома вже й балакати не давала йому. Дівчина хвилю думала і сказала:

— Вже розумію. Се значить робити так, щоби тяжче було знайти вас?

Він лиш кивнув головою, що так.

— Якжеж ви будете далі втікати, коли вам вже й сидіти тяжко? Ви вже говорити не годні.

— Пусте! Я ще дихаю. Як вже буду на тім березі, як під моїми ногами буде земля, то віджию і піду далі.

Вона недовірчиво глянула на нього і похитала головою.

— Не вірите? Побачите.

— Ви цілком хорі. Дальша мандрівка пішки не для вас.

— То пусте, — сказав спокійно. — Сильна воля переможе утому мускулів.

Дівчина тепер не відповіла йому. Видко було, що поважно задумалася, злегка зморщивши брови. Її гарне лице споважніло. З тою повагою виглядала ще краще.

— Я не туди хочу, а на той беріг, — сказав, побачивши, що вона обернула човен і пустила долі водою.

— Я вас завезу до себе, — відповіла спокійно й не глянувши на нього.

Збойський не знав, чи добре чув. Йому не хотілось вірити, щоби вона справді схотіла його взяти до себе. Він спитав:

— Та чого? Чи ви знаєте, що ви робите? Чи ви знаєте, що вам за таке грозить?...

— Знаю, — відповіла. — Не боюся... А хочби...

Вона потупила очі вниз, неначе сконфужена. Та під опущеними віями її очи горіли.

— Ви... хіба наша, — сказав несміло.

Дівчина підвела очи і, глянувши щиро на нього, відповіла:

— Ні, я не ваша. Та чи без того не можна? Я... ради Олекси... Хто може знати? Може й він попаде коли в таку скруту... як ось ви тепер. Може за мою поміч Бог заплатить і пішле йому якого помічника. Він також ходить такими небезпечними стежками.

Дівчина полонила його душу. Велику мав охоту приняти її предложення і дати себе під її опіку. Се тим лекше було би, бо коли сама сказала йому, що вже має якогось Олексу, то не повинна би боятися, що він стане залицятися до неї. Та він саме такій добрій і симпатичній дівчині не хотів би робити клопотів своєю особою. Нахиляючись до неї і здержуючи рукою весла, сказав:

— Заждіть. Виж не самі одні жиєте. Чи ви знаєте, яку небезпеку стягаєте на вашу рідню, укриваючи мене?

Дівчина лише на хвилю призадумалася. Зсуваючи його руку з весла, сказала:

— Все те я беру на себе. Мої нічого не будуть знати. Як вас звати?

Збойський не зараз відповів. І правди не хотів сказати і збрехати не хотів. По хвили спитав:

— Вам нащо знати моє імя? Як будете знати, хто я, то вашу вину побільшать десятькратно.

— Вибачте, ви мене не зрозуміли. Я знаю від Олекси, що ваші скривають свої імена. Ваше правдиве імя мені непотрібне. Скажіть, як вас звати і як вас назвати моїм людям? Чейже не будете жити без ніякого імени!

Кажучи се, вона весело усміхнулася. І на його устах заграла усмішка.

— Добре, — на памятку нашої стрічі над волгою звіть мене Волгином. А моє імя Микола. Се вже правда.

— А ваш батько?

— Мій батько? Петро.

— Отже у мене дома вчують, що до нас приїхав Микола Петрович Волгин. Затямлю собі. А ви затямте собі, що ми познакомилися в Саратові. Тепер я стрітила вас в лісі і запросила до себе в гості. Чи добре так?... Або ні, — поправилась, пригадавши собі щось. — Ми не в лісі зійшлися, а в Єрмоловці; в селі, що по тім боці. Так ліпше. Требаж слід замести.

— Кажучи се, розсміялася.

Відповідаючи їй також усміхом, Збойський сказав:

— І ви вже навчилися конспірувати. Ви таки наша.

— Ні. Я не ваша і ніколи не буду! — відповіла твердо і сильніше налягла на весло.

Збойський глянув на неї довгим, пронизливим поглядом і подумав:

— Не відрікайся, бо й на тебе прийде час. Як не сама прийдеш до того, то потягне тебе хто інший. Сама кажеш, що той якийсь твій Олекса на моїй стежці.

Далі плили мовчки. Лодку несла вода сама, бо весло дівчина поклала поперек човна, сама хвильку відпочиваючи. По хвили перебила мовчанку словами:

— Ось ми вже дома!

Вхопила весло і стала завертати лодку до правого берега.

На березі, майже закритий зеленю, білів домик з високим дахом. Дім був такий великий як у середних поміщиків. Направо стояв малий домик, наліво господарські будинки. За будинками тягнувся сад.

Причалили до берега. Микола правду сказав, що як пару мінут відсапне і як стане на березі, то віджиє. Почув у собі силу. Вискочивши за дівчиною на беріг, вхопив лодку за її кінець і витягнув її цілу на пісок. Вузькою стежкою крізь бурян пустилися до хати. При вході стояла стара баба в темнім очіпку і здивована гляділа на товариша дівчини.

— Чи мама вже встала? — спитала дівчина.

— Вже, — відповіла стара. — Вже снідають. Вас дожидають. Дивуються, що вас так довго нема.

— Я йду до мами. Ти заведи Миколу Петровича до крила.

Звернувшися до Миколи, дівчина сказала:

— Я лиш на пару слів до мами і за хвилину прийду до вас.

Микола пішов за старою. Бурмстячи собі щось під носом, стара завела його до домику по лівім боці двора. Переступивши поріг, стара перестала воркотіти. Щоби завести розмову, спитала:

—Ви, батюшка, з яким ділом сюди? Чи може знакомий Катерини Василівни?

— Знакомий, — відповів Микола коротко і підійшов до вікна, щоби викрутитися від дальших допитів.

Стара низько поклонилася йому в пояс і відійшла. Двері за собою запирала обережно, щоби ними не луснути голосно.

Микола став роззиратися. Домик мав лише дві кімнати. В першій стояла умивальня, кілька деревляних крісел роботи домашнього столяря і велика піч. В другій кімнаті велика канапа, мабуть уживана як ліжко, і малий дубовий стіл. На стіні висіли пару літоґрафій, під стіною стояла етажерка з книжками.

Хоч, відходячи, дівчина сказала, що зараз прийде, не приходила досить довго. Мабуть так довго балакала з мамою. Микола наскільки міг упорядкував себе і змив собі голову зимною водою. Рана присхла і кров більше не виступала. Дівчина все ще не показувалася.

Щоби будь чим вбити час, поки тут рішиться його судьба, він підійшов до етажерки, взяв першу книжку з краю і отворив її. Була се якась повість для дітей. Над заголовком стояло написане пером:

„Дівиці Катерині Желецькій за чемність, побожність і успіхи в науках".

(Далі буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД СОВІТАМИ.

Коли порівнаємо долю американських Муринів до часу їх визволення, то вона була куди краща від долі міліонів українського народу, поневоленого Москвою. Бо Мурини терпіли, але хоч мали що їсти. А в „большевицькім раю" наш нарід вимирає міліонами з голоду.

Це треба виснити теж американському урядови саме тепер, коли він береться визнавати Совіти. А вияснити це є обовязком американських Українців.

Петро Шульган,
Пітсфілд, Масс.

—o—

ПОМІЧ НАШИМ БЕЗРОБІТНИМ.

Коли говоримо про безробітних, це значить про голод і нужду.

Колиб ця нужда мучила тільки старших, то можна би сказати, що за якісь „гріхи". Але вона мучить міліони невинних дітей.

Ця нужда не минає наших українських родичів і їх дітей. Нині, тисячі невинних наших громадян і їх дітей голодують.

А ми, що можемо помогти, не хочемо чути про ці злидні своїх ближних.

* *

Приходить зима, а з нею ще більші злидні.

Хто займеться і поможе тим нашим родинам, як ми не поможемо?

Скажемо, що ми самі бідні. Правда, ми небагаті, але всетаки є в нас одиниці, котрі можуть помогти, і є в нас одиниці, що можуть постаратися помочі в міських урядників.

Це вимагає трохи праці. Але не дістанемо нічого, як не будемо „пукати в двері".

Не забуваймо, що помогти бідному в його нужді це найгарніше діло, яке ми можемо зробити на цім світі.

Також памятаймо нашу пословицю, що не той приятель, що любить свого ближнього як йому добре, але той вірний приятель, що помагає в нужді.

Тому зачнім організувати комітети помочі бідним. Збираймо поміч серед своїх і порозуміймося з чужими запомоговими організаціями і просім їх помочі.

Не даймо своїм невинним дітям пухнути з голоду цеї зими.

Не жиймо тільки для себе, а памятаймо, що кождий хоче жити.

Помагаймо своїм бідним родинам, бо не знаємо, чи і ми, що тепер помагаємо, не будемо потребувати помочі іншим разом.

Антін Пашук.

ПОЗІР! CENTRAL FALLS, R. I.
ТОВАРИСТВО
ім. ІВАНА ФРАНКА,
відділ 93 У. Н. Союза
в Централ Фалс, Р. АЙ.
— уряджує —
ВечероК
В СУБОТУ, 4. ЛИСТОПАДА Ц. Р.
(SATURDAY, NOVEMBER 4, 1933)
ПІД Ч. 59 ЦЕНТРАЛ УЛ.,
Вступ 25 центів,
діти без вступу.

Запрошуємо усіх Українців місцевих і позамісцевих.

За добру забаву ручить
256 **Комітет.**

ПОЗІР! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!
ВІЗЬМІМ ГРОМАДНУ УЧАСТЬ В СВЯТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ!
ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ МІСТА НЮ ЙОРКУ
:——::——: обходитиме :——::——:
ПЯТНАЦЯТУ РІЧНИЦЮ
ЛИСТОПАДОВИХ ДНІВ
ВЕЛИКИМ КОНЦЕРТОМ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, при 217-219 ІСТ 6-та ВУЛИЦЯ В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
Початок точно в годині 8-мій ввечір. — Вступ: 75 і 50 центів.

Програма Свята: Святочна промова: **Омелян Ревюк;** від Литовців: адвокат **К. Юргела;** сопранове сольо: **М. Гребенецька;** деклямація: **п-на С. Перестюк;** барітонове сольо: **П. Ординський; Український Хор** під управою **Т. Онуфрика.** — При пяні **М. Стембер.**

Шановні Громадяни! І знов зближається день святкування **Української Державности.** Обовязком кождого правдивого і щирого патріота-Українця є явитись на свому всенародному святі для вшановання памяти того дня, коли то наш нарід після 600-літньої неволі здвигнувся до виборення независимої Української Держави. Покажім своєю численною участю, що ця національна ідея у нас не завмирає, а навпаки, росте і кріпшає — ідея достойна великого свобідного народа! 254,6

Центральний Комітет Укр. Національних Організацій міста Ню Йорку.

С. М.

НА ВАНДРІВЦІ

Повандрую я горами та скалами,
Полюбуюсь природоньки я чарами:
Буду слухати лісової я мови,
Що тихенько дуби й сосни там говорять.
Буду запахом їх соків упиватись
І у тіни їх, як в раю, любуватись.
Потім зійду в яр глибокий по камінях,
Понад озера, між скалами у тінях,
І на камені над берегом пристану,
Води чистої руками я дістану.
Буду пити я сочистую водицю —
І умию в тій водиці свої лиця.
І усяду під стару густу смереку
Тай полину я думками ген далеко.
Пригадаю рідні сторони колишні
У Карпатах, на Вкраїні моїй пишній.
Пригадаю вандрівки тими горами,
Що оставив я далеко за морями.
В синє небо я очима вознесуся
І до сонічка вгору ген подивлюся:
„Любе сонічко, чи там ти нині сяєш,
Чи за хмарами у пітьмі потопаєш?
Ой, чи сяйвом твоїх промінів ясненьких
Там любуються брати мої рідненькі?
Ой, чи тішаться сестрички там всі милі,
Як колись було, в дні юнії щасливі?
Ой, чи тямлять там про мене тут в чужині?
Ой, чи ждуть мене в гостину у родині?

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, член 183 від. У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі стали мені великою поміччю в моїй недузі.

Роман Іванюта,
Шікаґо, Іллм.

ПОЗІР! ГАРТФОРД, КОНН., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!
ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТОВАРИСТВ
:——::——: уряджує :——::——:
УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА МІСТА ГАРТФОРД І ОКОЛИЦІ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ
СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ
з слідуючою програмою:

1. В полудне, год. 12: ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ по поляглих ґероях і Молебен за Волю України в церкві св. Михаїла, 23 Walnut Street.
2. По пол., год. 3-та СВЯТОЧНЕ ВІЧЕ і КОНЦЕРТ в салі укр.-амер. клюбу горожан, 56 Wylly's Street.

Головним бесідником буде д-р Л. МИШУГА.

Громадяни Українці! Останними часами грізні хмари закрили небосклін українського народа. Ще не встиг він вилічитись з ран дикунської пацифікації, а вже голодні крови червоні потентати Москви голодом посилають у гріб міліони наших братів. Се наслідки рабівничого наїзду ворогів українського народа, що наперекір Божем та людським правам стремлять зломити його сили і знищити з лиця землі. Під сю пору належить до обовязку всякого щирого Українця піднести за приміром героїв визвольної боротьби голосний протест неправного порабчення 40-міл. українського народа та заявити світови справедливе жадання Вільної, Самостійної Соборної України. — **Комітет.** 256

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
СПІЛЬНЕ ВЕЛИКЕ ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.
ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВНИХ ГРОМАД, ГОРОЖАНСЬКИХ КЛЮБІВ, ВСІХ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ, СЕСТРИЦТВ І ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДА В МІСТІ НЮАРКУ, Н. ДЖ.
:——::——: уряджується :——::——:
ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ
В УКРАЇНСЬКІЙ СІЧОВІЙ ГАЛІ,
229 SPRINGFIELD AVENUE, NEWARK, N. J.
Початок в годині 7-мій ввечір.
Сопран сольо п-на Любка Каськів. — Тенор сольо п. П. Яцко. Хор Товариства „Боян". Дірігент Т. Каськів.
Пяно акомпанімент п-ні Марія Шумейко.
Святочну промову виголосить д-р Л. Цегельський.
Початок в годині 7-мій ввечір. — Вступ 50 центів.
Обовязком є українського громадянства взяти численну участь в цім великім народнім святі. — **Комітет.** 253,5,7

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КЛІВЛЕНД, О.

Славянські кандидати на судейські уряди.

„Ди Амерікен Космополітен Сівік Асошіейшен", до якого належать і Українці, затвердила таких славянських кандидатів на судейські уряди: Івана Мігеліча, Юрія С. Тенесі, Франка Лавше і Льва Куявського.

Українці особливо заціkавлені у виборі мейора. Дотепірішний мейор, Рей Т. Мілер, є добре відомий Українцям як щирий їх приятель. Він кандидує знову на той самий уряд.

О. Е. М.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Організаційні збори.

Дня 29 жовтня відбулися в нас організаційні збори в ціли заснування відділу ОДВУ. Головував на зборох гр. Я. Швець а секретарювали: М. Березицький і М. Довгий. Головним бесідником був п. Т. Свистун, головний організатор, котрий представив ціль організації, яка працює для відродження України і є в тіснім звязку з подібною організацією в Канаді й у Ріднім Краю. Референт вияснив, що тільки з такими героями як Білас і Данилишин дійдемо до здійснення наших державницьких змагань.

Зокрема заохочував п. Свистун молодь вступати в члени ОДВУ. Він бажав би бачити з тої молоді молодого летуна, який перелетів би океан і долетів до Києва.

На подібну тему говорили громадяни М. Саламандра і К. Марущак. На закінчення відспівано низку народних пісень. Всі присутні розійшлися з тим, що в їхній роботі повинна стояти „Україна понад все".

М. Довгий,
М. Березицький,
секретарі.

—o—

БОСТОН, МАСС.

Всі домагаються протесту.

За почином тов. ім. Данилишина, від. 23 ОДВУ відбуто кілька нарад, у яких взяла участь церковна громада і всі національні товариства.

Ввесь загал заявився за влаштування протестаційного походу. На нарадах буває Американець Едвард Соліван, котрий щиро помагає тій справі й старається притягнути до цеї протестаційної акції якнайбільше Американців, а зокрема американських ветеранів, Червоний Хрест і т. д. До участи в протесті запрошено також Литовців, Німців, Лотишів, Фінців і Чехів.

В Бостоні ще такого демонстраційного українського походу не було. Хоч нема практики в тій роботі, то думаємо, що все випаде добре та що дістанемо на промовців стейтового сенатора Волша й говернора Ілі.

Ми певні теж, що й околичне українське громадянство возьме в демонстрації громадну участь. Це така самозрозуміла річ, що нема потреби про це розписуватися. Бо про бостонських Українців нема що й згадувати. Це їх обовязок, від якого не може відмовитися ні один Українець і ні одна Українка.

Н. Давискиба.

УВАГА! ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
ВЕЛИКЕ ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО
:——::——: відбудеться :——::——:
ЗАХОДОМ ЗЛУЧЕНИХ ТОВАРИСТВ, БРАТСТВ, СЕСТРИЦТВ І ПАРОХІЇ В ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,
214-216 FULTON STREET, ELIZABETH, N. J.
Початок в годині 5-тій по полудни. — Вступ 25 центів.
Співати буде хор Тов. Боян під дір. М. Ялівського. — Святочну промову виголосить д-р Л. Цегельський. — На торжественну Службу Божу і Панахиду за поляглих Героїв мають явитись члени всіх організацій з прапорами і відзнаками точно в годині 10-тій рано в церкви св. Володимира.
Проситься всіх громадян до численної участи.
254,6 **Комітет.**

УВАГА! AUBURN, N. Y., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ
УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В АВБУРН, Н. Й.
:——::——: відсвяткує :——::——:
ВЕЛИКИМ КОНЦЕРТОМ
:——::——: який уряджує :——::——:
ПАРОХІЯ В ЗЛУЦІ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ БРАТСТВ, СЕСТРИЦТВ І ТОВАРИСТВ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ
В СІЧОВІЙ ГАЛИ НА WASHINGTON STREET, AUBURN, N. Y.
Початок в годині 7.30 ввечір. — Вступ за добровільними датками.
Дохід призначений на старокраєві цілі. Хорові продукції виконає мішаний хор Тов. Боян. Дірігент п. С. Грабар. 256

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З БАЙОН, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!
СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ
ЗАХОДОМ ЗЛУЧЕНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ МІСТА БАЙОН І СПІВУЧАСТИ ХОРУ „БОЯН" ПРИ УКР. КАТ. ЦЕРКВІ ВІДСВЯТКУЄТЬСЯ
К—О—Н—Ц—Е—Р—Т—О—М
ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ
В ГАЛИ LABOR LYCEUM, 72 W. 25th STREET, BAYONNE, N. J.
Початок в годині 7-мій ввечір. — Вступ 75 і 50 центів.
Програма Свята складається з двох частей:

1. В церкві зараз по Сл. Божій відправиться панахида за поляглих українських Героїв і скажеться принагідна промова.
2. В другу часть програми входять: Хор Боян і хор діточий української школи з піснями і деклямаціями. Сольо відспіває наш славний артист Ігнатій Палажій. Пяно акомпаніямент виконає панна Марія Кушнір, а дірігентом хорів п. Василь Мельничук. — Святочну промову виголосить в українській і англійській мові п. Стефан Шумейко. 256

Проситься всіх Українців доокoличних і місцевих в цім Святі взяти як найчисленнішу участь. — **Святочний Комітет.**

ПОЗІР! ПАСАЙК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!
СВЯТО ГЕРОЇВ (ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО)
:——::——: влаштовує :——::——:
ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ (ОДВУ), відділ 18 ім. Ю. Головінського
ПРИ СПІВУЧАСТИ УКРАЇНСЬКИХ НАЦ. ГРОМАД І ТОВАРИСТВ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ
В ГАЛИ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ, 212 PRESIDENT ST., PASSAIC, N. J.
Початок 7.30 точно. — Вступ 40 цнт., діти 10 цнт.
Панахида за Героїв відправиться в обох церквах зараз по Сл. Божій.

В програму входять: **Хор ім. Лисенка,** школа при Укр. Прав. Громаді з піснями і деклямаціями, солісти: п. Мих. Швець, панна Гірчиця, п. Й. Дмуховський, панни Н. і Е. Роздільські, п. С. Давидович, п. М. Роздзябик, деклямація: панна Анна Швець. — Дірігент хорів **о. С. Мусійчук.** — Пяно акомпаніямент панни: Ірися Мусійчук і Марія Хомяк. — **Святочну промову виголосить п. Дмитро Галичин,** гол. рек. секр. У. Н. Союза.

Шановні Громадяни! Присвячується цей вечір пошані до наших Героїв в часі визвольної боротьби і тих, що дальше борються та кладуть свої буйні голови на жертвенник Соборности, Самостійности і Волі України.
250,6 **Управа ОДВУ.**

УВАГА! УКРАЇНЦІ З ФІЛАДЕЛФІЇ І ОКОЛИЦІ! УВАГА!
СТАРАННЯМ ЗЛУЧЕНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ м. ФІЛАДЕЛФІЇ І ВСІХ ФІЛАДЕЛФІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ
:——::——: відбудеться :——::——:
ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА
СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ
програму до якого влаштовує
ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ
Відділ 12 і СТРІЛЕЦЬКИЙ ГУРТОК ч. 1

В програму входять хорові пісні Українського Хору ім. О. Кошиця, сольові пісні пані А. Мельник, та небувала в Філаделфії інсценізація — „ВЕЛИКИЙ ДЕНЬ" Р. Купчинського, в якій виступають Українські Січові Стрільці, українські жовніри австрійської армії і українські салдати московської армії і Святочна Промова. До програми рівнож запрошено Хор. „Боян".

Українці! Традиція нашої Державности не сміє затрачуватися. Нашим обовязком є старанно плекати її, аж доки знова не відродимо її. Тому 15 літ, як повстала наша Держава на Західних Землях України. Віддаймож честь тим Героям, що причинились до її повстання. Зробім це Свято Державности великою народньою маніфестацією у Філаделфії!

Свято розпічнеться в годині 6-тій ввечір
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ
В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛІ, 849 Н. ФРЕНКЛІН ВУЛ.

З цього приводу будуть продаватись ґузики з портретом полк. Д. Вітовського по 25 ц. Дохід піде на визвольну боротьбу і Інвалідів Української Армії. — Управа ОДВУ. 254,6

УВАГА! УКРАЇНЦІ МІСТА АЛЕНТАВН, ПА., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
Заходом ОДВУ відділу 23; Укр. Прав. Громади; Тов. св. Арх. Михаїла, від. 147 У. Н. С.; Сестр. Неп. Зач. Пр. Д. Марії, від. 151 У. Н. С.; Бр. Провидіння Неп. Зач. Пр. Д. Марії, від. 17, Укр. Амер. Гор. Клюбу; Спів. Тов. ім. Лисенка; Союза Українок, від. 40; Сестр. Серця Христ.; Молодечого Клюбу
:——::——: відбудеться :——::——:
ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО
получений з ВЕЛИЧАВИМ КОНЦЕРТОМ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ
В ГАЛИ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ,
803 NORTH FRONT STREET, ALLENTOWN, PA.
Поч. точно в год. 7.ввеч. — Вступ за добровільними датками.

В концертову програму входять: Хор мішаний ім. Лисенка, Хор муж. ОДВУ, Хор шкільних дітей, дуети, соля і деклямації під управою учителя Дан. Стецика. — Вступне слово виголосить Впр. о. Середа. — Святочну промову виголосить Впр. о. д-р Клодницький. — Також будуть інші бесідники по англійськи.

На торжественну СЛУЖБУ БОЖУ і ПАНАХИДУ за поляглих Героїв мають явитись члени всіх організацій точно в годині 10-тій рано.

Проситься всіх Громадян як місцевих так і з околиці до численної участи. — **Комітет.** 256

ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО ГОЛУВКА

(За краєвою українською пресою).

(10)

Партійний суд.

Прокуратор: Чи вас судив суд УВО в Празі за Сеника в 1929 р. і як це ви вясните? Якжеж не-члена судили?! Отже ви були членом?! **Бар.:** Ні! Мене не судили, лише Антона Стефанишина за його поїздку до большевиків по вибуховий матеріял; а я був лише свідком. **Прок.:** Отже що хвилини зміняєте зізнання, з обвинуваченого робитеся свідком. **Бар.:** Венц осондзілі мен... **Прок.:** Отже знову вас осудили — а ви були свідок? **Бар.:** Стефанишина осудили, а з ним і мене „за спілку". **Прок.:** На яку кару? **Бар.:** За кару не було згадки. Лише „осудили". **Прокуратор:** А в 1931 р. — ви знову поїхали до тих самих людей? **Бар.** не відповідає. **Прок.:** Промовтеж! **Бар.:** Я з ніким не стрічався, лише зі шурином. **Прок.:** І тому ви знищили пашпорт! А ви думали, що ті „підозріння" не прийшли до краю?... І ви далі контактуєтеся зі Сайкевичем, Гнатовом, Коссаком і т. д., отже з проводом? **Бар.:** Зустрічатися може кожний. **Прок.:** А між довіря Коссака?! А поясніть нам! Ви писали до ком. Чеховського заклеєні листи чи картки? **Бар.:** Писав ледви один раз картку. **Прок.:** Вашим почерком письма? **Бар.:** Трошечки зміненим. **Прок.:** А коли ви були в каварні Штіцера останній раз? **Бар.:** Місяць перед убивством ком. Чеховського.

Чи знали про звязки з поліцією.

Прок.: А чи інші члени не знали про ваші зустрічі в Штіцера? **Бар.:** Може й знали, бо слідили мене пок. Березинський і Ґабрусевичівна. **Прок.:** А Березинський був визначним членом УВО? **Бар.:** Так! Бо добре передомною законспірувався. **Прок.:** А Березинський знав про ваші „підозріння"? **Бар.:** Мабуть не знав, бо контактувався зі мною. **Прок.:** А чи не є це доказ, що ви були в сердечніших взаєминах з УВО, як з поліцією? Виж дісталц від Оґродніка револьвер і про це повідомляєте ком. Чеховського, який навіть не оглядає та боїться доторкнутись, хоч ви мали його в течці. Це було вже аж 29. листопада 1931 р. Деж це було? **Бар.:** У Штіцера. **Прок.:** А колиж ви виділися з городським старостою Ґалясом? У серпні і в вересні. — То чомуж ви не звернулися до Ґаляса? **Бар.:** Йомуж це говорив ком. Чеховський. **Прок.:** Таж була призначена вам нагода і тому слід було піти туди.

Про напади не хотів знати.

Прок.: Ви знали від Гнатова про напади? **Бар.:** Я не хотів про те нічого знати. **Прок.:** Ви позичили револьвер, а чи знали навіщо? **Бар.:** Ні! **Прок.:** Алеж Гнатів сказав вам, що потребує. **Бар.:** не відповідає. **Прок.:** А розмовляли про напад на почту в Трускавці? **Бар.:** не відповідає. **Прок.:** Таж у слідстві ви зізнали виразно, що підозрівали, що револьвер йде на „роботу". **Бар.:** Це були щирі здогади. **Прок.:** А чи ви були щирі в цій справі з Чеховським? **Бар.:** Так! **Прок.:** А чи ви сказали, що бевольвер маєте від Березинського? **Бар.:** Ні! Я вважав це дрібницею. Я лише завважив, що маю револьвер. **Прок.:** Ну! То така ваша щирість. **Бар.:** Я повинен був сказати! Отже мабуть і сказав. Далі я сказав, що револьвер позичив „Криськови". **Прок.:** А чомуж ви не говорили Ґалясови за револьвер? **Бар.:** Бо я тоді нічого не здогадувався. **Прок.:** Ви пізнали Гнатова на мості — а чи бачили його в 1929 р.? **Бар.:** Він приїхав на суд у справі нападу на почту в Східниці. **Прок.:** Ви були в Дрогобичі. Чи тоді брали участь у громадському житті? Чи не брали ви участи в справі допомоги безробітним? **Бар.:** Ні! **Прок.:** А о. Сапруна не знаєте, якому ви написали „хрунь"? **Бар.:** Так — приватно! За дружину!

У перехресному вогні питань оборонців.

Обор. д-р Шурлей: Ви сказали, що відчуваєте ненависть до УВО! Завіщо? **Бар.:** Бо через них стратив я кілька років. **Д-р Шурлей:** Вас викинули з УВО? Яким актом? **Бар.:** Не було ніякого акту, лише ослаблення контакту. **Д-р Шурлей:** Алеж що іншого ослаблення („розлюзнення"), а що інше викинення. **Бар.:** Я довідався припадково від З. Книша підчас свого побуту в Празі в 1929 р. **Д-р Шурлей:** А якжеж це було зі судом? **Бар.:** Мене переслухали і видали заочний присуд. **Д-р Шурлей:** А чи про присуд повідомляється членів? **Бар.:** Так! **Обор.:** А якжеж була можлива така сердечна звязь зі „шпіонами" ОУН? Аджеж Сайкевич по приїзді до краю йде просто до вас! **Бар.:** Він прийшов, нарушуючи приказ ОУН. **Обор.:** Отже і Коссак вам не вірив? **Бар.:** Ні! Це була опозиція. **Обор.:** Чи та опозиція була поза обсягом ОУН? **Бар.:** Формально співпрацювала, але фактично ні. **Обор.:** А якіж на це факти? **Бар.:** Терор, на який не годилась команда ОУН. **Обор.:** А якже ви знаєте, що була заборона? **Бар.:** Від Коссака. **Обор.:** Чи в розмові з радн. Іваховом в арешті ви згадували йому, що ви є конфідент? **Бар.:** Так! **Обор.:** Якжеж це було зі заявою Гнатова вашій дружині? **Бар.** не може вияснити.

Обор. д-р І. Роґуцький: Ви дали револьвер Л. Криськови несвідомо, не знаючи, до чого він може бути призначений. А пощож ви мельдували Чеховському, коли це така невинна річ? **Бар.:** Бо я так сердечно жив з ком. Чеховським, що говорив йому про все. **Д-р Роґуцький:** Чи ви були з ком. Чеховським сердечні так аж до кінця? **Бар.:** При кінці ні, бо він обіцяв, що допоможе мені здобути посаду, а заки я дістану посаду, буде платити по 200 зл. місячно, а опісля ні до осягнення посади не допоміг та належні мені гроші перестав виплачувати, так, що я не мав з чого жити. Я на таку поведінку ком. Чеховського жалувався ком. Білевичеви. Також ком. Чеховський казав мені підписувати квіти „ін блянко", щоби опісля вставляти вищі суми. **Д-р Роґуцький:** А ви про це жалувалися щойно по смерти ком. Чеховського? **Бар.:** Ні, ще на два місяці перед смертю ком. Чеховського. **Д-р Роґуцький:** А хто вам дав гроші до Праги, як ви їхали на зїзд ОУН? **Бар.:** Гроші на поїздку до Праги дав радн. Івахів. **Д-р Роґуцький:** Якщо ви дали вістку ком. Чеховському, що ґрупа Гнатова на-

(Кінець буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Бофало, Н. Й. — Витинки з американської ґазети про статтю польського журналіста Смоґожевського ми одержали. До завваги додамо, що „Свобода" не може реаґувати на всю польську пропаґанду, бо це є неможливе до виконання. Але на те друкується в нашім орґані стільки матеріялу і на те видається книжку про польську „пацифікацію", щоби наші Українці по таких місцевостях як Бофало, коли зявиться така стаття як от Смоґожевського, самі відповідали. Можна це зробити в листах до редакції американського часопису, в голосах читачів. А є вже серед нашої іміґрації дорослі молоді сили, що покінчили високі школи і можуть старшій ґенерації допомогти в опрокидуванню польських брехонь чи їхніх політичних фантазій.

Віршописці. — Замало доброї волі, щирости і патріотичного запалу, щоби написати гарну поезію. Треба ще й поетичного таланту, доброго зная мови і знання тих вимог, які ставиться до поезії. А коли того нема, то краще писати прозою.

ВІДОЗВА
ДО УКРАЇНЦІВ ЗІ СТАНИСЛАВІВЩИНИ.

Адвокат д-р Микола Бих зі Станиславова пише таке:

„Тут у Станиславові є „СЕЛЯНСЬКА БУРСА", котра удержує 50 бідних селянських дітей. Я є головою того товариства і від рана до вечера болить мене голова, де би роздобути трохи грошей на прокормлення і удержання тої бідноти. Може знаєте кого зі Станиславівщини, то подайте мені його адресу; може би він занявся збіркою на ту „Селянську Бурсу".

Думаю, що знайдуться чесні громадяни, які відозвуться на цей короткий, але ясний заклик. Хто розуміє вагу цеї помочі, нехай скомунікується листовно чи усно зі мною, а ми разом порадимось, як повести збірку на ту добру ціль.

Моя адреса:

Yakiem Kiey,
719 — 56 St., Brooklyn, N. Y.

ПОСИЛАЙТЕ „СВОБОДУ" НА УКРАЇНСЬКІ СЕЛА.

Прочитавши **„Свободу"**, не марнуйте її, не викидайте, а **вишліть нашим селянам на Закарпатській Україні,** бо вони вас цього просять. Пишіть до редакції „Свободи", а ми вам подамо село й читальню, куди будете висилати.

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(84)

Як Мосар виносив Джейну з Заказаного Городу, вона боролася завзято, поки він не звязав її та не закнеблював уста. Прийшовши на збірну точку своїх товаришів, Мосар був радий, що міг її віддати в опіку двом сильним воякам. Будучи певним, що местники вбитого короля стануть скоро його глядати, він тепер швидко зійшов з горбів, на яких стояв Алюр. На його щастя, йому вдалося безпечно дійти до Джадбенлюла.

Тут, на краю великого озера, стояла ціла фльота його сильних лодок, видовбаних із пнів дерев. В одну з тих лодок вояки, на знак, даний ватажком, укинули бранку. „Красавице," сказав Мосар, „будьмо приятелями, то я тебе не скривджу. Переконаєшся, що Мосар добрий пан, як ти будеш виконувати його волю". Щоби зробити на неї добре враження, він зняв з її уст перевязку та шнури з її рук, знаючи добре, що вона не втече.

Під удар сотки весел фльота поплила вперед. Цілий день вони посувалися через вючіся ріки та через озера долиною Джадбенота. В останній лодці Мосар, якому вже обридло старатися приєднувати собі дівчину, присів на дні лодки, обернений плечима до неї, та пробував заснути. Так вони посувалися серед зелені берегів малої ріки.

Нарешті їх фльота лодок прибула на другу воду, котрої темні береги виглядали в місячнім світлі дуже далекими. Увесь той час біла бранка сиділа в задній частині лодки, яка несла її до невідомого місця. Уже місяці минули, відколи вона стала бранкою наперед одної звірюки в людській подобі, а потім другої. Що вона вратувалася без шкоди, це вона приписувала тільки ласці чуйного Божого Провиділня.